

JUHÁSZ ZSUZSANNA

Szűzhártyás szikla

Sárló állat vagy, az vagy az én szememben, csődört váró kanca, fartáncos, az vagy. Hogy nem látod, merre mész, hová tartasz ezzel a nagy rózsaszínbe, kislány-országba süllyedéssel, te.

Mert azt még megbocsátottuk volna, hogy féltetted magad, hogy húzódoztál elfele tőlünk, mint ikervemhes birka, kinek féltése együtt nő az idővel, a terhével. Együtt vadul el az embertől, mert dolga van, jó szelídülése az ikerbáránnyokkal a hasában.

De te nem, te tőlünk különültél el, tőlünk, becsületes lányoktól, asszonyoktól, hogy mutasd, megmutasd nekünk, nem ide való vagy, nem miközénk. És segítettünk is, hogy belejőjj a munkába, osztoztunk fáradozásaidon, holott bérünk nem nőtt ezáltal. De emeltünk, mert asszony voltál, emeltünk, mert a vérünkben van, hogy ami teher, az oszlik, az könnyebb lesz, ha több kéz nyúl utána. Emeltünk, ahogy delfin-újszülöttet szokás, kéretlen, csoportosan és kortól függetlenül, csak fel a kicsit a levegőre, hogy megmaradjon, mert minden kicsi nekünk marad. Előbb nekünk, az asszonyoknak, de ha kicsit megnő, a férfiaknak is, az ő erejüket is növeszti a csapatban. Hát emeltünk téged, segítettünk a maradásban, de te egyre többet fanyalogtál, egyre lejjebb mentél erőben, ügyességben. A te válaszod a segítségünkre az ügyetlenkedés volt, a tárgyak egyre többször hulltak ki a kezedből, s lassan mi is a figyelmedből.

Mert vártál, és nem mondtad. Nem mondtad el nekünk, hogy min töprengsz, min méltazol el, csak olyan lettél nekünk, mint a szikla, reggel csúszós, délben pedig forró, de legfőképp magának való szikla csak. És jöttél, jöttél egy darabig minden nap, jöttél rózsaszínben, fehérben, kékben, de megbocsátottuk ezt is, mert mi főleg munkába jöttünk, dolgozni jöttünk, nem törődünk hát a ruhánkkal, azzal, hogy miben jövünk. De neked minden nap mintha ünnep lett volna, mert a rózsaszín és fehér fölött illat volt, friss, tiszta illat. Virágok illata. Mert nem mondtad, hogy vársz, várod a fiadat vissza. És te várod a legjobban, nem az apja, és nem is a nővére, hanem te, te megvakult lelkű asszony, te, aki ünnepre készültél minden nap. Te, aki élvezni merted a reggeli napsütést, mielőtt betoppantál volna. Hogy a nap tegye rá a koronát a te ruhádra, illatodra, nagy, várakozó asszonyi létedre. Holott csak a mi időnket lopd, s tán nem is vettük észre, de harag lángja lobbant mibennünk, mikor te az asszonyi teljességet élvezted egy percig odakünn. Mert mi ide dolgozni jövünk, és nem várni és nem ünnepelni, és nem valamilyen neműnek lenni. Csak dolgozni, nemtelen.

De te behoztad ide a családot, és nem mondtad. Nem, mert talán szégyellted, mert talán van benned még egy kicsike szégyen, hogy a fiad, testedből, véredből lett fiadat várod annyira vissza. S én még tán tőrtem volna tovább, mint legtűrőbb, leg-

soványabb, legöregebb birka. Az, amelyik csak arra jó már, hogy jelezze, ha farkas jön, halkan, de biztosan legyen a nyájnak, nyikkanjon csak, de időben, biztosan. Én, aki koromnál fogva, mint öreg birka már nem a szememmel, fülemmel, nem az érzékszerveimmel, hanem a véremmel, csontjaimmal látom meg a vést, én tűrtem volna még. De egyszer széles, gyönggyel jócskán kivarrt gallérral jöttél. S az a gallér, az a sok munka rajta, a szakértelemmel, a férfiakhoz szépen, jól értő értelemmel varrott gyöngy úgy óvott téged, mintha szűz lennél még, mintha meglenne még alatt az, amire a gyöngyök, gyöngyszínek lennének hivatva védeni téged. Te, te asszony, aki itt lánynak készültél lenni, szűznek újra, holott a fiadat vártad nagyon vissza. A fiadnak készültél, a fiadra készültél. Övé volt, neki volt minden reggeled ünnepe, övé a napfény, a gallér terajta, s a szüzesség is alatt.

Hogy nem sült ki a szégyentől a szemed, hogy nem sül ki még most is, hogy visszavárod, vissza a háborúból, a harcból, hogy férfivá érjen. Hogy nőt s gyereket tartson el, tartsa őket jól, és hajlékot adjon a fejük fölé. Mert ezt, ezt adott a kiszemelt nőnek, és a gyerekek, a három, egyik sem övé, de megszerette őket, és most, most éppen ledolgozza a tető árát, most azért dolgozik három hónapig még, hogy vége legyen a tatarozásnak, vége. És végre a magáéban lakhasson nőjével és gyerekeivel együtt, akik az övék már, s lehet, hogy asszonya hordja már a negyediket is a szíve alatt, húsége, hálája jeleként. A férfiúvá lett fiadnak, te, akinek ő kellett, kellett gyerekestül, omló tetőstül, mindenestül. Míg neked csak a fiad bére kellene, az erő, a vér, amit most pénzre vált, pénzre azoknak, akiket szeret. De hazajön, azt mondd, haza, ha letelik az adósság, haza tehozzád, teneked, s akkor hozza a tehetségét is, akkor még azt is megteheti, hogy nálad lakik újra, és újra haza keres, neked keres, s neked már csak be kell osztani, be, az ő hazahozott javait, be az ő jóságát.

Mert jó fiú volt mindig, jó fia az anyjának, csak belehabarodott egy messi, lusta asszonyba, aki szerinted, neked a szikla, mert azt mondd, ridegen bánik a fiaddal. Holott a szikla te vagy otthon is, te, a szűz, a szűziesített asszony, aki a fiának virágozza fel magát szégyentelen. Te, hogy csak szítod a vizályt fiad és asszonya között, te, hogy szelédnek, jámbornak látszóságod hófehér leplével takarod a csejt, a fiúnak való csapdát, aminek alján kihegyezett ágak várnak őreá. A te eleven fiadra, te elfajzott anya, te, te elanyátlanodó anya, aminek léteznie se volna szabad. Az anya elanyátlanodásának a fiú, a fia számára., te! Te anyák, asszonyok szégyene, te. De nem szidlak tovább, nem, mert elfordulnál tőlem, becsuknád előttem a füleidet., és azt sügnád, sugdosnád magadban, „csalódott anya az, fiút, de rossz fiat, fiakat nevelő anya, csalódott anya, aki azt se tudja, mi végre szült, de csalódott, az biztos, és belészorult a bosszú, a bosszúnak vágya, s ezért rossz fiakat lát mindenütt. S ezért a másokén, a mások fiain állna bosszút, ha tehetné, de nem, én nem engedem. Mert az én fiam jó, és visszajön nekem.”

Hát nem fortyogok tovább, nem szidlak céltalan, hisz ellenem fordulnál. Ellenem, és a fiad ellen is, és ezt nem akarom. Azért beszélek hozzád éppen, mert felháborítottál. Fel, mert azt kéred a folyótól, visszafelé folyjon ezentül. Azt kéred a pataktól, ami a folyót táplálja, hogy álljon. Álljon meg. Mert te is azt teszed., azt,

mintha istennő lennél, akinek parancsolni szabad, holott van, amit nem érdemes megparancsolni, mert úgyis hiába. De csak próbáld, te, te fiának táncoló, sárló kanca, te, aki nem látsz semmit, aki már semmit se lát, csak a fia férfierejét, csak a saját malmát, csak a vizet, amit hajtana egyre a malmára, mindegy, hogy merről, honnan jó. Csak a munkátlanságot, a tisztas munka nélküli valóságot, hisz erre megy ki a játék, hogy te is tisztességgel, becsületesen használd ki a fiad erejét. Hogy még becsüljenek is azért, hogy visszafelé folyatod a vizet, hogy megálljt parancsolsz a pataknak, s hogy még a napot is megállítanád egy percre, hogy tovább ragyogjon rád, hogy ragyogásából életet nyerj, hogy fényével feltámaszthasd magad. Hogy többet és még többet várhass el a fiútól, ha hazatér, és neked, csak neked lesz a teljes férfiereje. Te barom, te, aki lennél inkább herélt, jól húzó bika, az, akire mi inkább hajazunk. Te, te nemtelen állat, te, te újra kislánnyá lenni akaró, te, hogy miért is nem látod, hogy kik is vagyunk mi itt. Miféle nemtelen, kortalan, családtalan igavonók, csak itt. Mert ide mi ezért járunk, te inkább nimfának való, te tűzifa, te nedves, te tűznek, tűzrevalónak készülő mégis, te öreglány, aki már csak csiholja a szenvedélyt, a tüzet, s azt is, szégyenünkre, a fiának. Annak, aki belőle lett, annak, aki más asszonynak, egy másik asszonynak készült, hite, neveltetése, az ember íratlan törvénye szerint.

Te kifordult, te fejére állított Klütaimnésztra, te aki *vissza* várod a fiadat, vissza a házadba, a méhedbe, emleidre újra, holott rettegned, félned illene inkább tőle. Rettegni vele, általa, rettegni a te szűzzé váló vágyásodtól, attól, hogy újra a káosz lesz, a káosz, amit csak a törvények tesznek renddé. Láthatóvá és átláthatóvá mindazt, ami van, de főleg mindazt, aminek kell lennie. Hát nem látod, nem örökölted mégse az anyádtól, apádtól, hogy nincs vissza út, nincs az anyához férfiként immár. Mert ez a rend, mert így kell lennie, különben férjed s annak minden férfitokont alázod, ha fiadat várod, és így, a maga teljességében mindenestül vissza. S akkor, s így minden férfit alázol, s minden férfit, akik majdan születnek, hogy alázatra, megalázásra nemzzenek majd fiút. Örök házi szolgálatra, csak anyjának öröme és örök szolgálatára. S így, ezáltal, gondoltál-e rá, az apák azonnal fölöslegessé lesznek, mihelyt a fiú kibújjik az anyaméhből. Mihelyt új eltartója lesz az anyáknak. De rettegni fognak a fiak is, hisz' heréltnek születnek majd, lelki heréltnek mind, habár időben zacskójukba száll majd heréjük, mind a kettő, és ott is maradhatnak majd, de nedvük, az áldott herenedv, az isteneknek mindig is tetsző, a férfiúi életkedvet és életet is adó nedv rögvest, már születésüktől az anyjuknak lesz szánva eleve. Gondoltál te minderre, te tüzelő, sárló kanca, te, te szuka inkább, te átkozott, örök tüzelésre ítélt szuka? Hogy miféle béke lenne ez? Hisz herék nélkül nincs civódás, nincs háború, de a nőstényért, a nőért való harc sincs, és életkedv sincs? Miféle hideg, nemtelen, sehova se vezető béke lenne ez? Miféle egyensúly, miféle mérleg? Miféle örök, butító, kőbe vésett, kőmérleg dombormű az emberiség emlékfalán? Mert az, emlék lesz csak, emlék lenne az ember egy másik faj, vagy egy új emberfaj emlékezetében, ha az lenne, amit te akarsz.

És mondd csak, látod-e a férjedet most, most, többet, hogy hozzánk már nem jössz, és otthon várod ki a hónapok múlását? Látod-e az arcát? Kíváncsi vagy-e rá? Látod-e őt, hallod-e, hogy zúzódik össze, hogy porlik el benne a büszkeség, hogy neki asszonya van, eltartott, jól tartott, hozzá hű, az eltelt évekhez is hű asszonya. Mert neki most senkije sincs, mert láthatnád, hogy ő, mivel látja, hogy te a fiadé lettél újra a nagy várakozásban, őt feleslegessé tetted ezentúl. Hogy ő nem kell már teneked, hogy ő már nem elég teneked, mert nem elég már, amit hoz, hazahoz, teneked hoz. S ezért te másra vágysz már, a fiatokra vágysz őhelyette. Nem tudom, tudod-e, hogy őt már most névtelenné tetted, mert könnyűnek találtad, és szétszórtad a csontjai porát már most, pedig él még. Él, de halott, mert másra, másféle vágyakra cserélted, és tudja, emléke se lesz, mert ugyan ki fog emlékezni, ki, az első férfira, aki hagyta még élő állapotában, még hús-vér életében, még ki nem hült testtel, még ki nem hült szívvél a mellében, hogy a fia lépjen a helyére. Mert nem tudtál volna inkább egy szeretőt, szép szüzet fogadni rózsaszín, szűzlány-magadba. Nem virulhattál volna ki, ha már esetleg férjed bimbóban hagyott, pártában botorul, habár gyerekeket nemzett neked, de akkor is szűznek, lelki szűznek mégis, mert van ilyen. És ha van, hát legyen is, de jónak, jóvá legyen, hisz emberi, hát nem idegen dolog. Hát lehetett volna jóvá is a te újra szűzzé válásod, lehetett volna belőled szerető, másodvirágzó, de akár elsöre, előszörre virágzó lány, gyönyörlelkű asszonya akár egy szűznek, egy fiatalnak, de egy meglettnek is akár, akit szintűgy szűzen hagyott lelkének nem, csak testének asszonya. S akkor a férjed csak lecserélt férfi lehetett volna, gondolhatta volna azt bátran, hogy csak test, semmi több már teneked, s akkor felszabadíthattad volna lelkét, fel előbb a gyötrelmekről, tépelődéstől, hogy tán ő volt az oka, ő volt a rossz, hogy te más után néztél. Holott tudjuk, nemde, hogy nem lök senki bennünket szeretők karjaiba. De nem ám. Megyünk mi magunktól is, megyünk. Férfiak és nők, megyünk, rohanunk, olykor magunktól oda, ahol úgy hisszük, csak játék vár. Játékos szerelmes élcs és babusgatás, de rengeteg, és a duma csak duma, semmi több, a beszédet, a szavakat elfújja a szél, s csak az ölelés marad, s mindig, mindenkor az, olyan, amilyenre éppen vágyunk, mert szertelenek vagyunk valójában, bohó, szertelen, velőnkig önző gyerekek, s azok is maradnánk, ha lehetne. De nem lehet, hát olykor megadjuk magunkat, meg az öröknek gondolt csiklandozásnak, örök fénynek, tűz mellől szemelgetett örök hőésésnek. Hát lettél volna inkább szerető, te álszűz asszony, te, aki a világ kerekét vágyod inkább visszafordítani, és tetted a férjedet még életében értéktelen ronggyá, cédává csak, kurvává, akinek csak szép ereje kellett, jó munkabírása, de kidobtad, mihelyt egy erősebb tűnt fel a láthatáron. A tulajdon fiad, te! Aki az övé is, akit adva ő is teneked, te nagyra, te hatalomra, te férfitulajdonlásra vágyó asszony, te ember, aki egy másikat akar dolgoztatni önmaga helyett. De fiatal vagy még, még tán szülni is tudnál. De a fiadnak? És mit, hogyan, mit és kit? Ugyan mit adnál neki gyerek helyett? Vagy azt hiszed, ha elfogadta egy másik férfi ágyékának gyümölcsseit, hímtagjának nemzettjeit, akár tán téged is elfogad, el szűzként, és tart is, eltart, mint örök szűzlányt, kislányt, mint a kishűgát akár?

De hisz van neki, lásd be, és lásd, hogy nővért szültél neki vagy öccsöt a nővérnek, sőt ezt az ártatlan, semmiről sem tudó Iphigéniát kellene a fiadnak örökül hagyni. Hisz ők lesznek, ha már te nem leszel. Ők lesznek egymásnak, ők a te valódi értékeid. Ők, a nővér a fiúnak, ha már nem leszel s az öcs a nővérnek, a fiú, a férfi, aki pártatlan marad, és annak is kell lennie testvére házastársi vitáiban, de majdan mellé kell állnia, ha az bajban lesz, ha nem lát utat maga előtt, ha szüksége lesz valakire, aki a lehetetlent is lehetségesnek láttatja vele, az élethez vezetőt, de soha a halálhoz. S fordítva is így lesz, így kell lennie, lásd be. Mert ha elfelejtetted volna, ezért szültél kettőt, hogy egymás támasza legyenek, ha meghalsz. S ha csak egyet szültél volna, most az lenne az anyai kötelességed, hogy válassz miközöttünk, anyák közül, azért kellene közénk, anyák közé többet járnod, hogy fiaink, lányaink közül testvért kérj tőlünk, testvért az egykédnek, hogy támasza legyen, ha te majd nem leszel. De vele, a lányoddal mit tettél, hogy hallgat? Hogy hallgat és tűr, tűri ezt a fejvesztett csábítást, a fiad, az öccse hazafelé csábítgatását. De nem azért, hogy rendet tegyen, hogy visszaállítsa a rendet a férfivá lett férfi, nem, hanem hogy futása a te életet adó méhedben érjen véget. Hát hogy tűrheti mindezt?

Hogy, ha nem úgy, hogy te akarva-akaratlan, csak úgy jártodban-keltedben megvádoltad, hogy apja tán őt jobban szereti, mint téged. Hogy mindig is kislányt akart csak, és csak egyet, egy gyereket. A fiút, azt már nem nagyon, hát kénytelen voltál te, az anyja a fiú védelmére kelni. De ennyire? Ennyire azért nem kellene, te fejet, főt vesztett valaki. Mert a férjedet már szétszörtad úgyis, szét, neki a szeleknek. A te férjed hamvait a szelek törlik ki éppen a szemükből, mert nem is szántad azokat a hamvakat, hanem lökted, egyenesen bele, bele a szelek szemébe, de a lányod az még visszafordíthatna téged, ha hagynád, ha nem vádolnád meg őt, hogy az apjához húz, az apjával fertőzi a vért, a vérét, amit te adtál a húsával, csontjával neki. S talán tényleg szereti, és szánja is az apját, és szeresse is a férfit, az elsőt, aki önként lemondott még életében a csontjairól, és lett belőle gerinctelen állat, csúszómászó, térden se csúszó mászó a te fenséges, gyilkos személyed előtt.

De a vértfertőző nem ő mégse. Ő, ha ment, csak teutánad ment, ő csak a te kegyetlenségedre válaszul lett túlzottan apás, és rettegj, rettegj öntudatlan bosszújának öntudatlan vágyától, ha majd fiad valóban hazatér, te sárló kanca. Te.